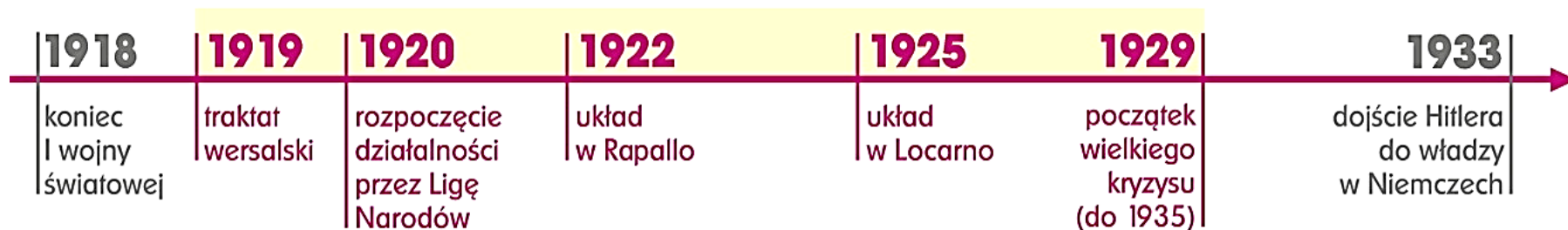


# Świat po Wielkiej Wojnie

# Oś czasu



# Notatka z lekcji

1. Skutki społeczne, ekonomiczne i polityczne I wojny światowej;
2. Traktat wersalski i traktaty pokojowe z państwami centralnymi oraz ich postanowienia;
3. Powstanie Ligi Narodów i jej znaczenie w okresie międzywojennym;
4. Postanowienia tzw. małego traktatu wersalskiego;
5. Powstanie nowych lub odzyskanie niepodległości przez narody europejskie (Polska, Czechosłowacja, królestwo SHS, Litwa, Łotwa, Estonia, Finlandia, Irlandia);
6. Konferencja w Locarno i jej postanowienia;
7. Wielki kryzys gospodarczy przyczyny i jego skutki polityczne;
8. Znaczenie terminów: ład wersalski, demilitaryzacja, liga narodów, czarny czwartek, New Deal;
9. Postacie historyczne: Franklin Delano Roosevelt.





Premier Wielkiej Brytanii David Lloyd George podpisuje traktat wersalski w Sali Lustrzanej pałacu w Wersalu (28 czerwca 1919).

# Skutki wojny: ok. 9 mln. poległych, ok. 3,5 mln. inwalidów



# Epidemia grypy „hiszpanki”

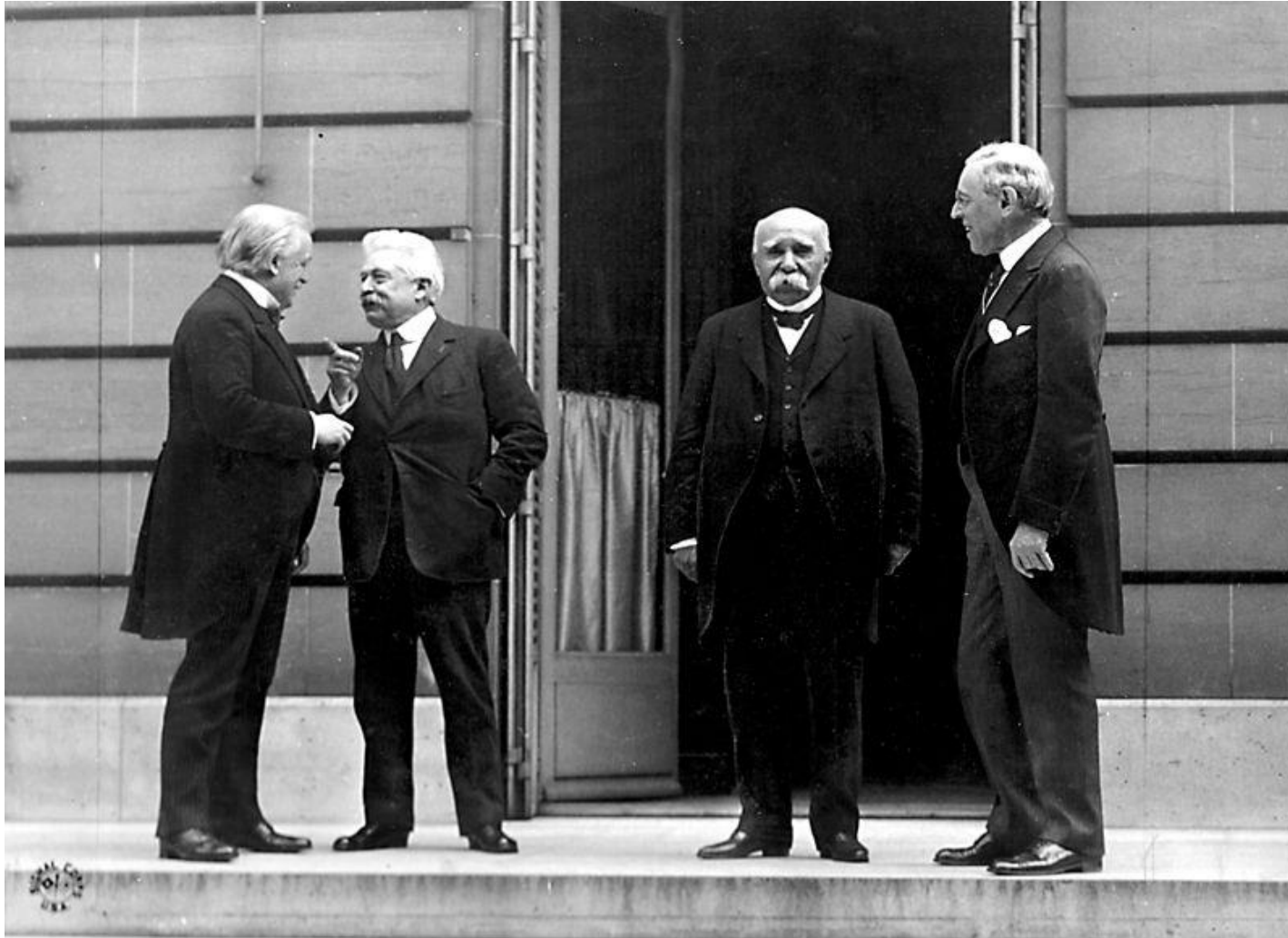


# Konferencja pokojowa w Paryżu 1919-1920



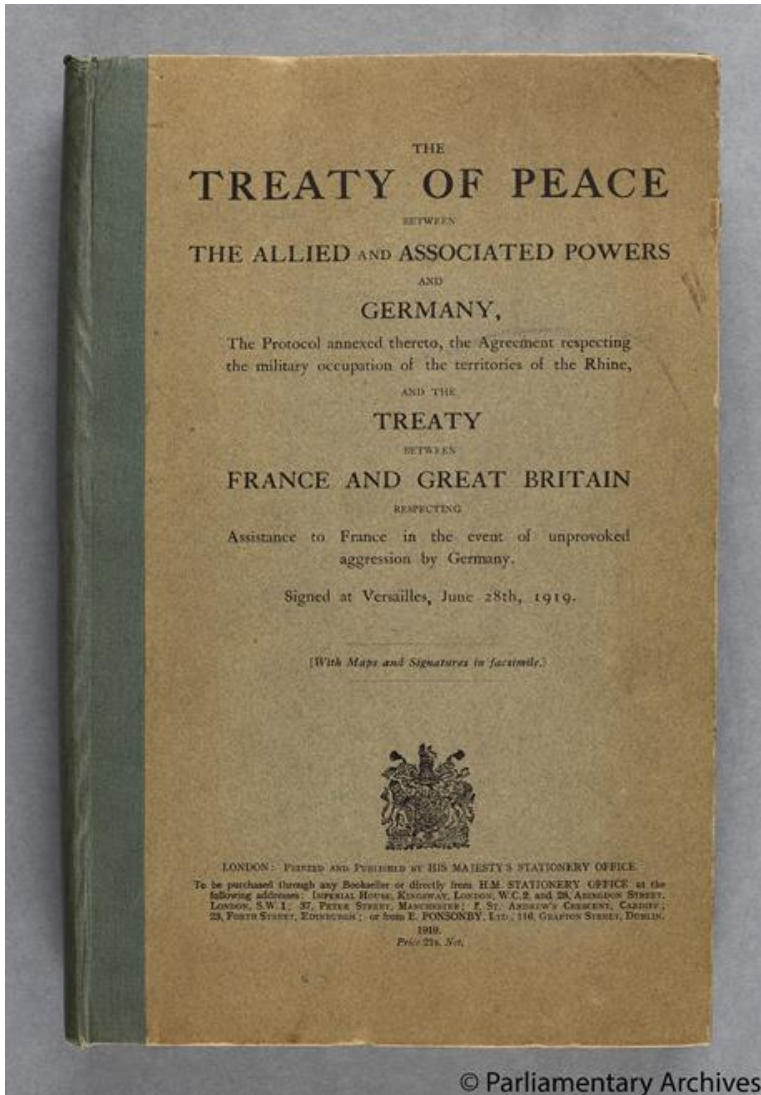


# WIELKA CZWÓRKA



► David Lloyd George, Vittorio Orlando, Georges Clemenceau, Woodrow Wilson

# Postanowienia wobec Niemiec:



- utrata wszystkich kolonii;
- utrata Alzacji i Lotaryngii na rzecz Francji;
- utrata Wielkopolski i Pomorza Gdańskiego na rzecz Polski;
- Gdańsk i Kłajpeda wolnymi miastami (pod opieką Ligi Narodów);
- demilitaryzacja Nadrenii;
- ogromne reparacje wojenne;
- ograniczenie liczebności armii (max. 100 tys.);
- zakaz posiadania floty wojennej, lotnictwa i broni pancernej.

# Oddzielne traktaty pokojowe podpisano z sojusznikami Niemiec:

- Austrią
  - Węgrami
  - Bułgarią
  - Turcją
- zobowiązane do spłaty reparacji wojennych;
  - ograniczenie liczebności armii;
  - utrata części terytorium.

# Mały traktat wersalski 1919 r.

- podpisany przez Polskę i część państw w Europie Środkowej (ale nie przez Niemcy!);
- zobowiązywał do poszanowania i przestrzegania praw mniejszości narodowych i wyznaniowych.

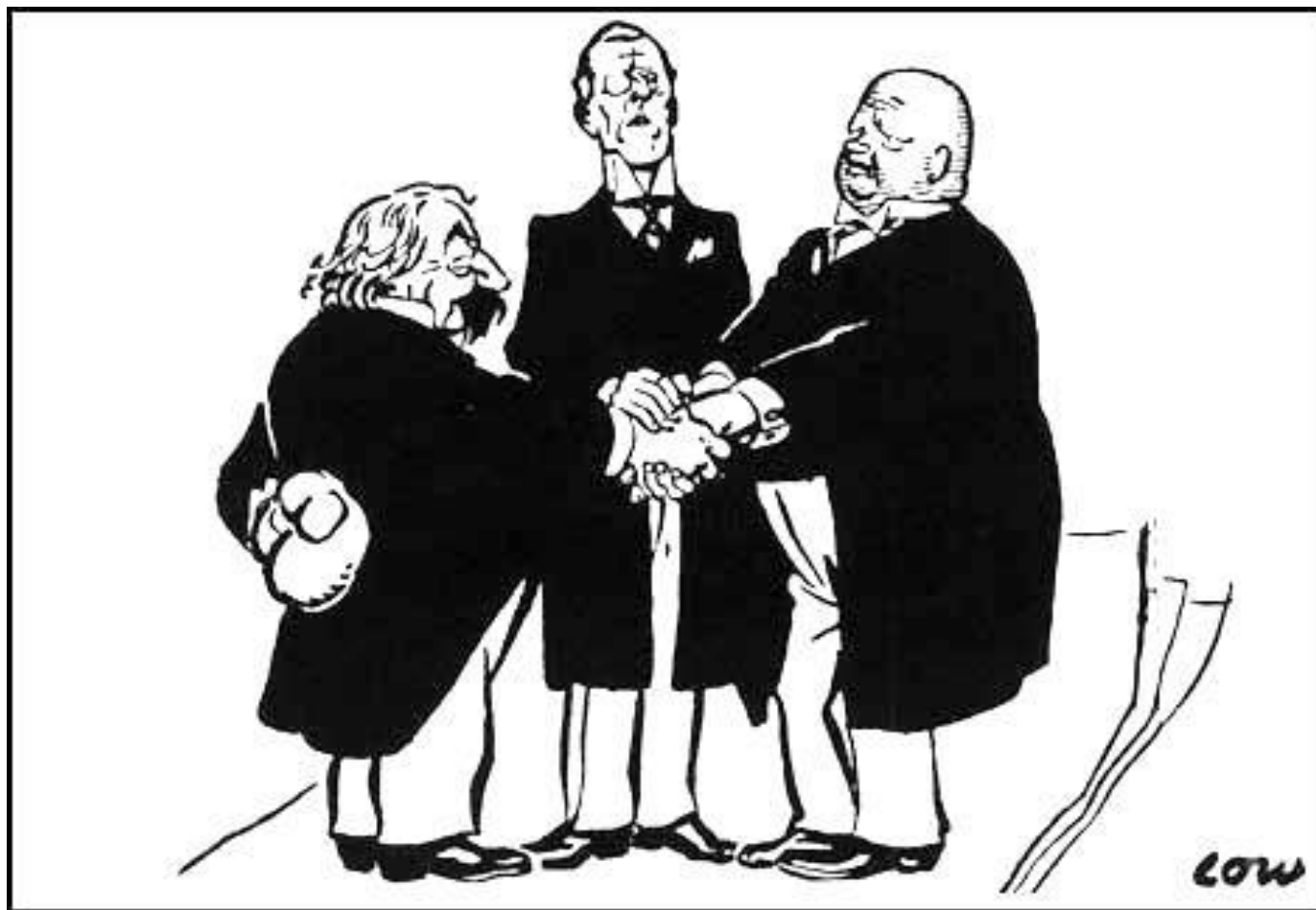
# Liga Narodów 1920 -1946

- Cel: strzeżenie pokoju i zapobieganie wojnom;
- Siedziba: Genewa;
- Główny orędownik i propagator idei utworzenia Ligi Narodów: Woodrow Wilson (USA jednak nie weszły w skład Ligi Narodów);
- raz do roku zebranie Zgromadzenia Ogólnego (przedstawiciele państw członkowskich).

# Działalność: bezradna i bezsilna wobec agresywnej polityki państw w XX-leciu międzywojennym



# Konferencja w Locarno 1925 r.



# Podpisanie tzw. paktu reńskiego

- Wlk. Brytania, Francja, Belgia, Niemcy, Włochy, Niemcy gwarantują nienaruszalność granicy z Francją i Belgią.
- Tym samym dają jasny przekaz: granica z Polską i Czechosłowacją może w przyszłości ulec zmianie!



# Czarny Czwartek w USA 1929 r. początek wielkiego kryzysu gospodarczego

Pair, slightly cooler tonight, Friday 70, Frost light to heavy in week ahead. Tomorrow 65 to 75, light to heavy in week ahead. Oct. 24-25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 1929.

## BROOKLYN DAILY EAGLE

And Complete Long Island News

LATE NEWS  
WALL STREET ★★  
1:15 PRICES

82nd YEAR—No. 285. ★ NEW YORK CITY, THURSDAY, OCTOBER 24, 1929. ★ PERIOD 32 PAGES THREE CENTS

# WALL ST. IN PANIC AS STOCKS CRASH

## Attempt Made to Kill Italy's Crown Prince

### ASSASSIN CAUGHT IN BRUSSELS MOB; PRINCE UNHURT

Royal Sitter Was About to Lay Wreath on Unknown Soldiers' Tomb.

Princess, Deeply Moved, Falls Into Fiasser's Arms and Kisses Him

Brussels, Oct. 24 (AP)—A crown prince's sitters, after he returns from the Unknown Soldiers' Tomb where he sought assassination, was rescued by a mob of 500 Italian soldiers who lay down, in a narrow alleyway, and fired on the prince's sitters. The prince's sitters were killed and the prince was injured. The prince's sitters were killed and the prince was injured.

### Hollywood Fire Destroys Films Worth Millions

ATTEMPT MADE ON LIFE

Consolidated Studios Are Swept by Flames Fatal to One—Master Pictures Burned Include Many New Talkie Productions.

Hollywood, Oct. 24 (AP)—One was killed and another picture film, the value of which probably will reach millions of dollars, was lost in an explosion and fire which destroyed the studios of the Consolidated Film Industries here today.

### FEAR 52 PERISHED IN LAKE MICHIGAN; FERRY IS MISSING

Wreckage Picked Up Indicates Craft Went Down With All Aboard.

INDIANAPOLIS, Wis., Oct. 24 (AP)—Hope that the one ferry which was carrying the 52 passengers and crew on the MICHIGAN FERRY, which was missing since last Monday night, was still alive had been revived by the discovery of wreckage in the lake today.

### PIECE OF PLANE LIKE DITEMAN'S IS FOUND AT SEA

Black and Orange Wreckage Indicates Daring Flier Went to Death.

ST. LOUIS, Mo., Oct. 24 (AP)—The Canadian Press—The report from the Coast Guard that the U. S. Navy had picked up a message from an unidentified ship concerning the finding of airplane wreckage was today by the Newfoundland man, according to the official statement, the message had said no more than that the plane.

### High Duty Group Gave \$700,000 to Coolidge Drive

Grundy Agrees Rates Went Up Due to His Activities as Propagandist, Favors More Lobbying to 'Carry Out Voters' Wish.'

FOR MORE LOBBYISTS

By SEVER KETTING.

WASHINGTON, Oct. 24—Joseph H. Grundy, Bristol, Pa., manufacturer who administered the general duties in the interest of a protective tariff, organized before the Senate Tariff Commission to the effect that he raised \$700,000 for President Coolidge's campaign in 1924 and that part of the money came from industrial seeking higher tariffs. He intended that he was to be the most successful of his kind.

### WARDER SOUGHT TO KEEP SEA TRIP SECRET, AID SAYS

SOMERS NAMED AS HEAD OF NEW EXCHANGE BANK

Chicago, Oct. 24 (AP)—The Chicago Tribune today announced that Joseph P. Somers, 40, was named as head of a new exchange bank to be organized in Chicago.

### GARNEGIE CHARGE OF PAID ATHLETES ROUSES COLLEGES

### HOOVER'S TRAIN HALTED BY AUTO PLACED ON RAILS

It is reported in Lake Forest, Ill., that the Chicago Tribune today announced that Joseph P. Somers, 40, was named as head of a new exchange bank to be organized in Chicago.



Crown Prince Umberto.



Joseph H. Grundy.

# Krach na Wall Street w wyniku gwałtownego spadku cen akcji



## Skutki:

- utrata oszczędności;
- ograniczenie udzielania kredytów przez banki;
- spadek produkcji i zamykanie fabryk;
- gwałtowny wzrost bezrobocia;
- wycofywanie kapitału amerykańskiego z Europy;
- rozprzestrzenienie się kryzysu na kraje europejskie (doprowadzenie do kryzysu politycznego i likwidacji rządów demokratycznych).

**Ratunkiem dla Amerykanów:  
program „Nowy Ład” prezydenta  
Franklina Delano Roosevelta: 1933 r.**



# Polityka New Deal zakładała:

- ingerencję państwa w gospodarkę
- organizowanie przez państwo robót publicznych
- udzielanie zasiłków dla bezrobotnych
- wprowadzenie opieki socjalnej dla robotników



# Zapamiętaj

**Traktat wersalski** - traktat pokojowy między zwycięzcami I wojny światowej a Niemcami podpisany w Wersalu w czerwcu 1919 r.

Na jego mocy Niemcy:

- straciły 13% terytorium i wszystkie kolonie,
- musiały zmniejszyć armię do 100 tysięcy żołnierzy i pozbyć się czołgów i samolotów wojskowych,
- zgodziły się na demilitaryzację Nadrenii,
- uznały, że ponoszą winę za wybuch wojny,
- zostały zmuszone do zapłacenia reparacji.

# Zapamiętaj

**Liga Narodów** rozpoczęła działalność w 1920 r.

Cele: utrzymanie pokoju na świecie i popieranie współpracy między państwami.

## **Krytyka ładu wersalskiego**

1. Niemcy - ponieważ nie uznawali swojej winy za wybuch wojny, nie zgadzali się na reparacje i ograniczenia wojskowe. Żądali zmiany „dyktatu wersalskiego”.
2. Inne państwa - ponieważ nie dało się w pełni wprowadzić w życie zasady samostanowienia narodów, zwycięzcy byli rozczarowani, a Niemcy i Rosja Radziecka znalazły się w izolacji.

## **Układ w Rapallo między Niemcami a Rosją Radziecką (1922)**

Oba państwa zrezygnowały z odszkodowań wojennych i nawiązały tajną współpracę wojskową.

Skutki:

1. Powstał sojusz niebezpieczny dla Europy, zwłaszcza dla Polski.
2. Oba państwa wyrwały się z międzynarodowej izolacji.



# Zapamiętaj

## **Układ w Locarno między Francją i Belgią a Niemcami (1925)**

Niemcy zaakceptowały swą powojenną granicę na zachodzie.

Skutki: Zagrożenie dla Polski i Czechosłowacji, które nie uzyskały gwarancji granic.

## **Wielki kryzys w USA i Europie (1929-1933)**

Bezpośrednia przyczyna: nadprodukcja towarów przemysłowych.

Skutki:

1. ekonomiczne - osłabienie handlu międzynarodowego, spadek produkcji przemysłowej, wzrost bezrobocia i ubóstwa,
2. polityczne - dojście do władzy w Niemczech Adolfa Hitlera.

# Pytania

- wyjaśnij znaczenie poznanych terminów;
- podaj daty: obrad konferencji paryskiej (XI 1918–VI 1919), podpisania traktatu wersalskiego (28 VI 1919), powstania Ligi Narodów (1920), układu w Locarno (1925), czarnego czwartku (24 X 1929), wprowadzenia New Deal (1933), wstąpienia Niemiec do Ligi Narodów (1926), wstąpienia ZSRS do Ligi Narodów (1934);
- opisz postać Franklina Delano Roosevelta;
- wymień państwa powstałe po I wojnie światowej;
- wymień postanowienia traktatu wersalskiego;
- przedstaw zniszczenia i straty po I wojnie światowej;
- scharakteryzuj postanowienia małego traktatu wersalskiego;
- scharakteryzuj postanowienia konferencji w Locarno;
- wyjaśnij cel powstania Ligi Narodów;
- wskaż przyczyny wielkiego kryzysu gospodarczego i opisz metody walki z nim;